

شخصیت‌شناسی شهر اسلامی؛ با تأکید بر ابعاد کالبدی شهر اسلامی

زهرا خدایی^۱، علی اکبر تقوایی^{۲*}

^۱ دانشجوی دکتری شهرسازی - دانشگاه تربیت مدرس

^۲ دانشیار گروه شهرسازی - دانشگاه تربیت مدرس

تاریخ پذیرش: ۹۰/۰۹/۲۰

تاریخ دریافت: ۹۰/۰۷/۰۱

چکیده

با توجه به تفاسیر متفاوتی که در مورد «شهر و شهرسازی اسلامی» ارائه می‌شود، شناسایی شخصیت شهر اسلامی می‌تواند در تحلیل شهرسازی اسلامی مؤثر واقع شود. مفهوم شهر اسلامی که شرق‌شناسان به کار برده‌اند، مبتنی بر این فرض است که اسلام یک نظام ارزشی کامل است و تمام الگوها و رفتار سازمان اجتماعی را تعیین می‌کند. در این مقاله سعی شده است با تکیه بر روش توصیفی - تحلیلی و از شیوه‌های تحقیق مرور متون، منابع و اسناد تصویری به تحلیل شخصیت شهر اسلامی پرداخته شود. به همین جهت، با تبیین ویژگی‌هایی که برای شناخت و تعریف هر پدیده لازم است، مقاله حاضر بر آن خواهد بود تا این ویژگی‌ها را برای شهر اسلامی استنتاج نماید و با تبیین پیدایش و توسعه شهر اسلامی و عوامل مؤثر در شکل‌گیری آن، بنیاد و ماهیت کالبد شهری را بررسی کند. در این باره به مؤلفه‌های کالبدی (اجزای ثابت) شهر اسلامی اشاره شده است. علاوه بر بررسی ساختار کالبدی، نحوه مواجهه با اشکال و مدل‌های شهر اسلامی که در تحلیل شخصیت شهر اسلامی از اهمیت و منزلت خاصی برخوردار است، مورد توجه قرار گرفته است. در ادامه، تأثیر اسلام بر شیوه زیست و هویت ساکنان شهر با در نظر گرفتن کلیه جوانب زیست شهری، بررسی شده است. نتیجه این مقاله گویای آن است که اصطلاح شهر اسلامی، بیانگر هویت ویژه فرهنگی، اجتماعی و تاریخی خاص ساکنان آن است. فضای کالبدی بیش‌تر شهرهای اسلامی متأثر از ویژگی‌های سرزمینی و جغرافیایی آن است که وجود روح مشترک و منتج از مکتب الهی را در آن‌ها تأیید می‌کند. تداوم سیر تاریخی و اصیل اولیه، راهبردی است که می‌تواند در تبلور مجدد مفاهیمی همانند مفهوم شهر اسلامی راهگشا باشد.

واژگان کلیدی: شخصیت‌شناسی، شهر اسلامی، مدل‌های شهر اسلامی، هویت شهر.

The Character of an Islamic City: With an Emphasize on Physical Dimensions of an Islamic City

Zahra Khodae

Student of Urban Development , Tarbiat Modares University

Ali Akbar Taghvae

Associate Professor of Urban Development Department, Tarbiat Modares University

Abstract:

Considering different interpretation of an Islamic city and urban development , the study of the character of an Islamic city can be effective in analyzing Islamic urban development. The concept of Islamic city which has been used by orientalist is based on this assumption that Islam is a comprehensive value system and determines all models and behaviors of a social organization. Relying on descriptive-analytical method , reviewing texts , sources and illustrated documents ,this article is an attempt to study the character of an Islamic city. Explaining the features which are necessary to understand any phenomenon, the present article tries to deduct the characteristics of an Islamic city . Elaborating the establishment and development of an Islamic city and factors affecting on its formation , the article studies the urban physical nature. In line with this ideal , the physical components (fixed components) of Islamic cities have been reviewed. In addition to the study of physical structure, the method of forms and shapes of Islamic cities have been noticed which are of importance in analyzing the character of Islamic cities. Furthermore, talking into consideration all urban living aspects, the impact of Islam on the way of life and identity of the inhabitants of city has been studied. The results of this article indicates that the term of Islamic city indicates the specific cultural, social and historical identity of its inhabitants. The physical space of most of Islamic cities are under the influence of its territorial and geographical features which confirm a common spirit resulting from a divine schools of thought. The continuation of historical and primary course is a strategy which can help with the re-flourishing state of concepts such as the concept of Islamic city.

Keywords: Physical Dimensions, Establishment of an Islamic City, Islamic City , Models of Islamic Cities, City Identity.